

Et referanseverk for verden

På slutten av 1950-tallet var råjernverket i Mo i Rana verdens største smelteverk med elektrisk energi som kraftkilde. Samtidig var de Norges største gassprodusent. Ved jernverket var de nyeste og største elektriske ovnene satt i drift, og de oppnådde også produksjonsresultater som ble lagt merke til ute i verden.

I april 1955 ble strømmen satt på råjernovn 1 ved A/S Norsk Jernverk. Nå skulle Norge endelig få sin egen jern- og stålproduksjon, og forventningene i Norge var svært store til det største nasjonale industriprosjektet etter krigen.

I Mo i Rana skulle det skapes også smelteverksarbeidere av de som i flere år hadde jobbet på anlegget med graving, støping av fundamenter, montering av stålkonstruksjoner og maskiner.

Oppstarten av de fire råjernovnene på Mo skjedde over en periode på vel tre år, fra april i 1955 til sommeren 1958.

I tillegg hadde det vært gjennomført tre bunttappinger; to av ovn 1 og en av ovn 3. Dette ga nyttig trening og erfaring i den kompliserte prosessen som var nødvendig for å drive et smelteverk. Det ga også innblikk i hva som skjedde inne i ovnen, ikke minst fra utgraving av ovnene etter bunttappingen. Ovnene havarerte fordi foringen i bunnen av ovnene sviktet. Etter bunttapping og ommuring var ovnene igjen klar for drift.

Som ved alle nye verk var det også en del barnesykdommer knyttet til oppstart og de første driftsårene ved råjernverket. Etter tre-fire år hadde de kommet over de verste barnesykdommene. Da virket utstyret slik det skulle, og de ansatte hadde lært seg hvordan de skulle behandle utstyr og prosess. Mye ble lært gjennom å prøve og feile. I tillegg hadde en del av de ansatte erfaring fra andre ferrolegeringsverk. De opplevde både glede og skuffelser.

Glede når de lyktes, og skuffelse når innsatsen var bortkastet. Samtidig som de i disse første årene smeltet råmaterialer om til flytende råjern, ble de smeltet sammen til et arbeidslag. Det ble etablert en "Råjernsånd", som de med stolthet sto fram med, full av samhörighet og innsatsvilje, og krydret med en fandanivoldsk humor. Entusiasmen var sterk, både blant arbeiderne og ikke minst i ledelsen.

Råjernverket ble et sted som fikk mange besøk. Det var Elektrokemisk Industri som hadde levert ovnene, selskapet som i 1969 tok navnet Elkem. Råjernverket ble et referanseverk de benyttet en rekke ganger i forbindelse med innsalg av sin teknologi. Hit kom det praktikanter fra de fleste verdenshjørner, og de jobbet sammen med de ansatte på råjernverket i vanlig skiftsyklus. Slik ble også råjernverket en fargerik arbeidsplass på slutten av 1950-tallet.

FAKTA:

10. juli 1946	Stortinget vedtar å etablere AS Norsk Jernverk
1. april 1955	Driften starter
16. mai 1955	Første tapping ovn 1 i Råjernverket
2. august 1955	Første tapping ovn 2 i Råjernverket
1. juni 1956	Første tapping ovn 3 i Råjernverket
7. august 1958	Første tapping ovn 4 i Råjernverket

Bunttapping av ovn 1:	April 1956 og juli 1958
Bunttapping av ovn 3:	April 1957

Antall produksjonsarbeidere ansatte i råjernverket fra april 1955: 85
Effekt på hver råjernovn: 25.000 kW